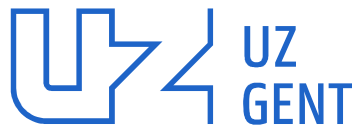

Gender in de blender: van gendervariantie tot genderdysforie

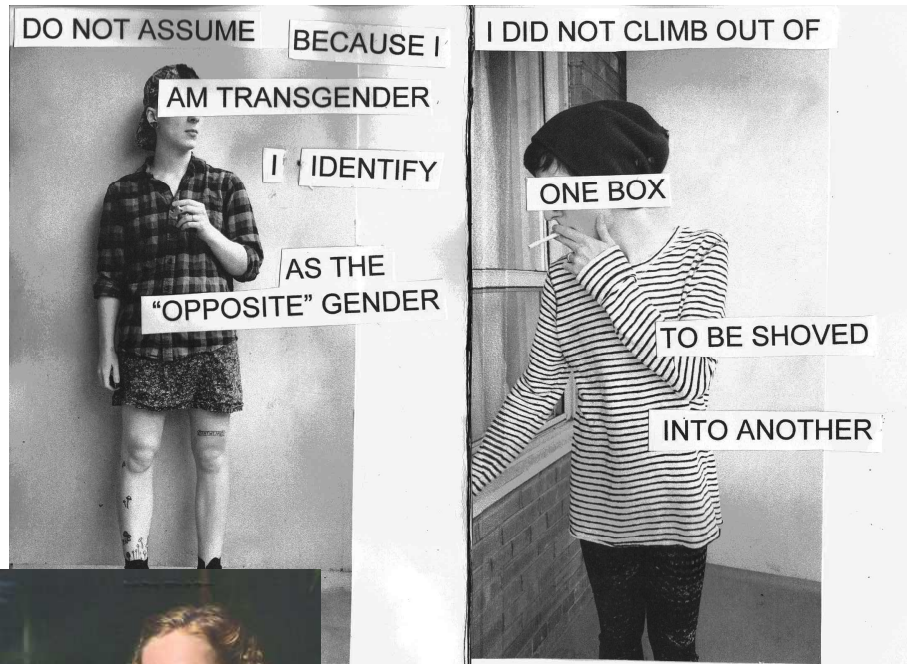
Prof. dr. K.Dhondt
Coördinator Pediatrisch Genderteam
UZ Gent

Maatschappelijke evolutie ?

- genderfluiditeit en de verhouding tot een taal en een cultuur

▶ Media anno 2018

DOSSIER DE GENDERREVOLUTIE

Meer en meer mensen laten horen dat ze zich niet thuis voelen binnen de klassieke hokjes man/vrouw. Alsof er niks méér zou bestaan dan roze en blauw. In een unieke bijlage breekt De Morgen een lans voor meer genderdiversiteit en wordt er komaf gemaakt met het stereotiepe hokjesdenken over mannen en vrouwen.

DE GENDERREVOLUTIE

Maatschappelijke evolutie ?

- genderfluiditeit en de verhouding tot de taal en cultuur

- ▶ Geschiedenis en socioculturele gemeenschappen
 - ▶ Egypte: 1485 BC
 - *'A bearded Queen as a secret symbol of power and wisdom'*
 - ▶ Griekse mythologie:
 - *Achilles 'lived and dressed as a woman in the court of Scyros before he acquired his martial skills'*
 - *Castraties bij mannen*
 - ▶ Caligula, Roman Empire
 - ▶ The priesters in Ephesus
 - ▶ *de Thai Kathoey ('ladyboys')* in Thailand
 - ▶ *Fanti* in Ghana, *Korongo*, *Mesakin*
 - ▶ *Acault mannen* in Myanmar
 - ▶ *Hijra's* in India
 - ▶

Maatschappelijke evolutie ?

- genderfluiditeit en de verhouding tot een taal en een cultuur

- ▶ Vijandigheid t.o.v. transseksualiteit
 - ▶ Eerste patriarchale economische samenlevingen
 - De *'Mozaic law of Hebrews'*: verbiedt transgenderisme
 - *'The woman shall not wear that which pertaineth unto a man, neither will a man put on a woman's garment; for all that do so are abomination unto the Lord thy God' (Deuteronomus)*
 - ▶ 4^e eeuw nC.: Bishop of Amasia in Capadocia
 - *'The practice of men crossed dressed'; Bishop Isodore of Seville railed against 'man womanizing their masculine faces and making female gestures...'*
- ▶ Europees kolonialisme

Maatschappelijke evolutie

- De nieuwe wetgeving vanaf 01/01/2018 stelt dat:

- ▶ Kinderen vanaf 12 jaar kunnen mits toestemming van beide ouders hun naam op ID aanpassen
 - Opmerkingen
 - *zijn deze kinderen niet te jong om dat te beslissen/beseffen dat ze transgender zijn? Moeten ze niet nog meer ontwikkelen ? – beschermend kader*
 - *Kinderen van 12 jaar kunnen wel in de meeste gevallen aangeven wat voor hen belangrijk is – autonomie*

- ▶ Jongeren vanaf 16 jaar kunnen mits toestemming van beide ouders EN attest van voldoende onderscheidingsvermogen door een psychiater ondertekend, hun geslacht op hun ID aanpassen.
 - Opmerking
 - *Is het zinvol om een psychiater te laten attesteren?*
 - *Kunnen jongeren van 16j zo een belangrijke beslissing nemen ?*

Terminologie & definities

seksuele oriëntatie hetero-----bi/queer-----homo/lesbisch
(op wie val je?)

genderidentiteit man-----transgender-----vrouw
(wie ben jij?)

genderrol /expressie mannelijk-----androgyn-----vrouwelijk
(door observatie)

biologische sekse jongen-----interseksueel-----meisje
(bij de geboorte door anderen bepaald)

Van Gendervariantie naar Genderdysforie of Genderincongruentie

- ▶ De Taal
 - ▶ Gender normative - *Cis-gender*
 - ▶ *A-gender*
 - ▶ *Gender queer*, *Gender non-binair*, *Gender fluïde*
 - ▶ Gender variant
 - ▶ Gender dysforie of incongruentie
 - ▶ Cross Gender gedrag - Cross Gender identificatie

Hé jij, hoe gaat het met jouw genderidentiteit ????

- ▶ Wat is 'gender' en 'genderidentiteit' eigenlijk ?
 - Sekse = het biologische lichaam
 - Gender = de socio-psycho-culturele lading

Van Gendervariantie naar Genderdysforie

▶ Gender identiteit doorheen de ontwikkeling

▶ 'Gender-rol'

- Omgevingsfactoren, 'het is een jongen ! meisje!
- Cultuur, symbolen, taal

▶ 'Gender identiteit': cognitieve, sociale en psychologische factoren (Ref. Ruble, Martin & Berenbaum)

- ▶ 6-8 maand: verschil tussen mannelijke en vrouwelijke stemmen wordt herkend.
- ▶ 2-3 jaar: gender 'labeling'
 - Kinderen maken een onderscheid tussen meisjes en jongens maar niet gebaseerd op geslacht ('ik krijg nog een penis als ik groot ben')
 - Kleding en haardracht (cultuur en taal) zijn vaak referentiepunten
- ▶ 3-5 jaar: gender 'stability'
 - Meisjes worden zoals 'mama', jongens zoals 'papa'
- ▶ 6-7 jaar: gender 'constancy'
 - Gender ligt vast en geslacht verandert niet

▶ 'Identiteit' van een individu

Genderdysforie of Genderincongruentie bij kinderen en jongeren

- ▶ DSM V
 - niet meer GID, wel Gender dysphoria
 - Niet enkel gender nonconform gedrag, ook uiterste wens van het andere geslacht te zijn
 - Aversie van het lichaam: niet altijd aanwezig
 - Psychisch lijden
- ▶ ICSD-11
 - 'Gender nonconformity, Gender incongruence'

Waar hoort dit nu eigenlijk thuis ? Is dit een psychiatrische stoornis ?

- ▶ Kinder- jeugdpsychiatrie/geestelijke gezondheidszorg ?
- ▶ Endocrinologie ?
- ▶ Chirurgie ?
- ▶ ?

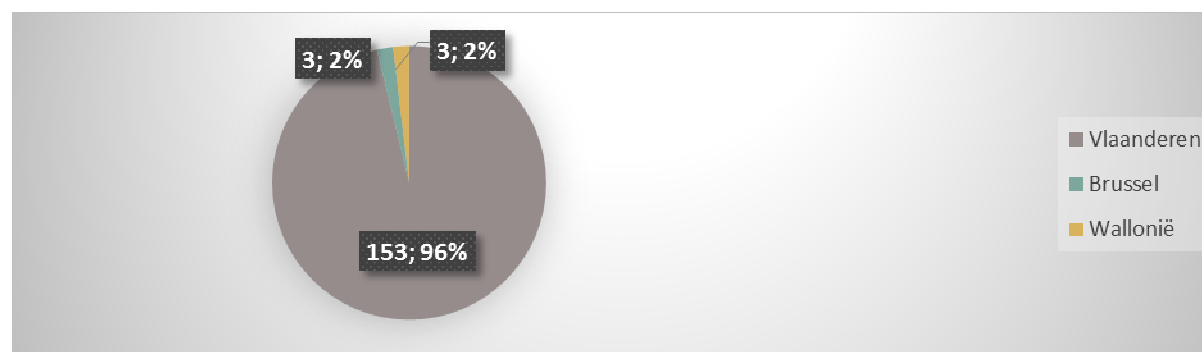
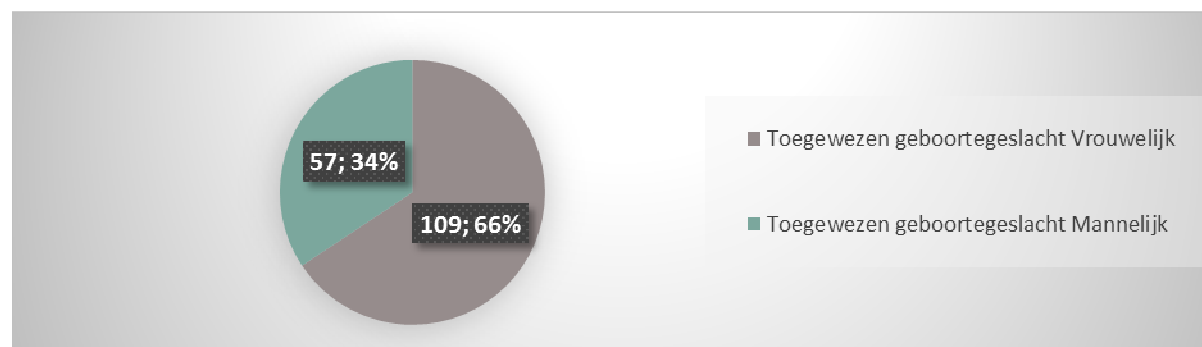
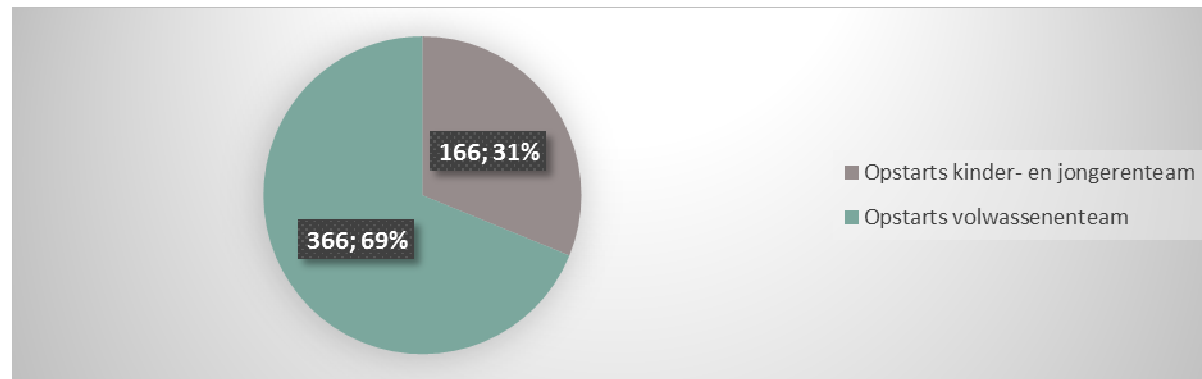
De klinische praktijk in Vlaanderen

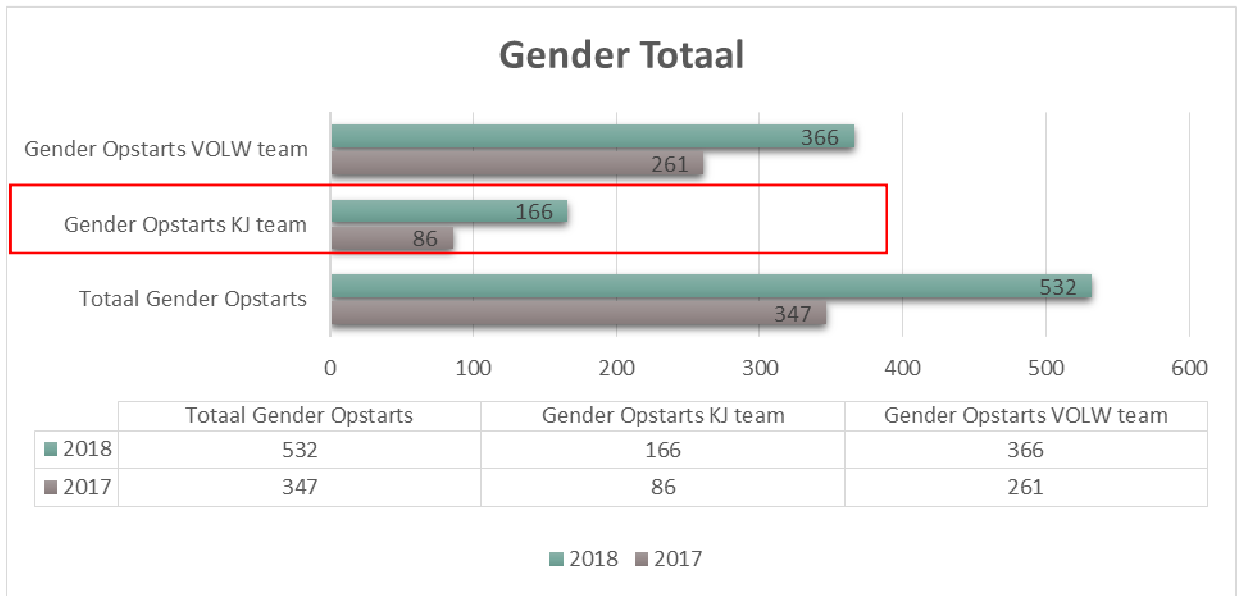
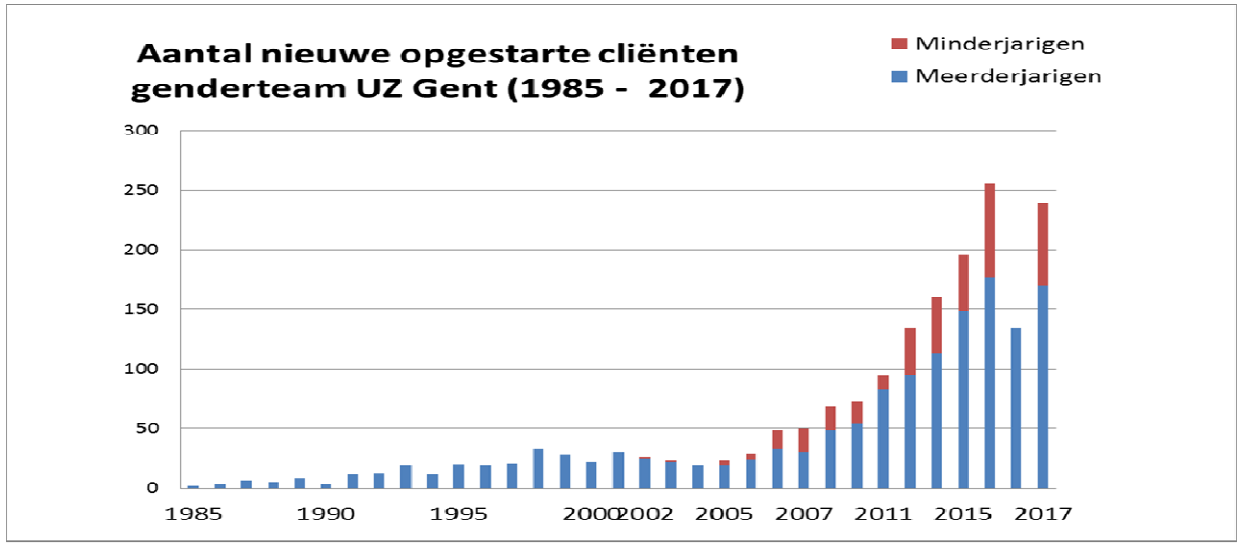
- ▶ Zorgpad transgender UZ Gent
- ▶ TIP: transgenderinfopunt
- ▶ Sinds oktober 2017: conventie-activiteit en bijkomende middelen door de regering voorzien in beide landsdelen.
 - ▶ Terugbetaling voorzien
 - voor psychologische/psychosociale ondersteuning (15 sessies bij kinderen/jongeren)
 - Voor puberteitsremmers (tot max 19j)

De cijfers

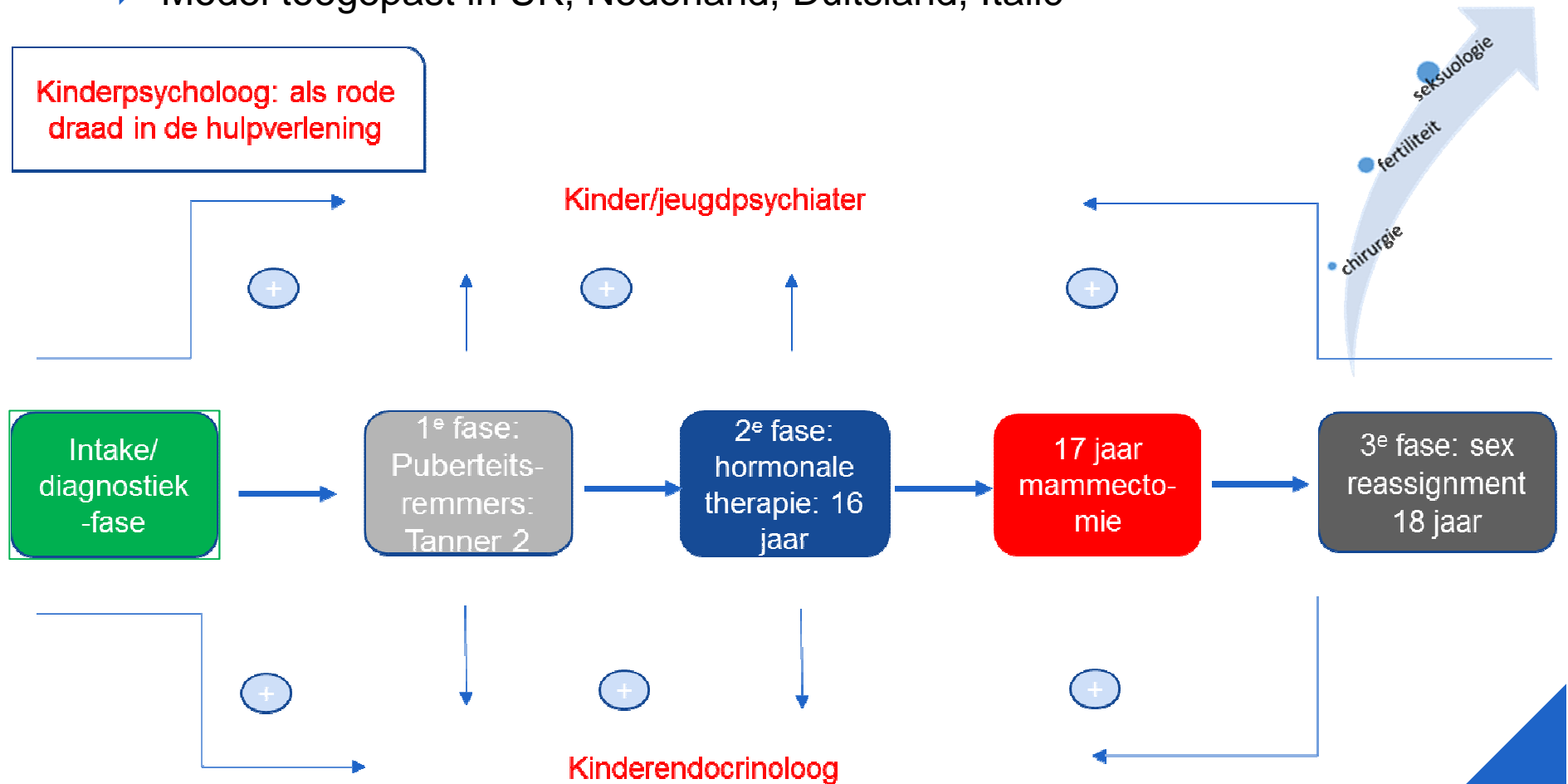
▶ Prevalentie – cijfers 2018

De klinische praktijk in Vlaanderen

- ▶ Zorgtraject UZ Gent voor kinderen en jongeren
 - ▶ Standards of Care – WPATH
 - ▶ Model toegepast in UK, Nederland, Duitsland, Italië

Evolutie en de ethische reflectie als basisbeginsel van het zorgtraject bij kinderen en jongeren

- ▶ Jongeren en jeugdhulpverlening
 - ▶ Toetssteen van maatschappelijke verandering
 - De rozenstruik in de wijngaard
 - Antennes voor noden
 - ▶ Flexibiliteit in aanpak

- ▶ Gepolariseerde discussies ‘voor of tegen’ werken niet

- ▶ Ethische reflectie als leidraad en basis voor creativiteit, in veranderende en evoluerende maatschappij
 - ▶ Doe goed
 - ▶ Doe niet onnodig kwaad
 - ▶ Respecteer autonomie van een subject
 - ▶ Handel rechtvaardig

- ▶ Belang van degelijk wetenschappelijk onderzoek, liefst long-term en kwalitatief

Ethisch principe 1: 'de plicht om goed te doen'

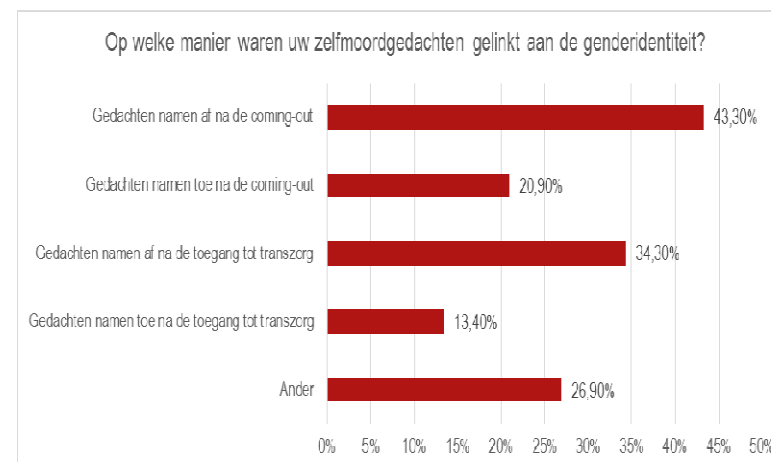
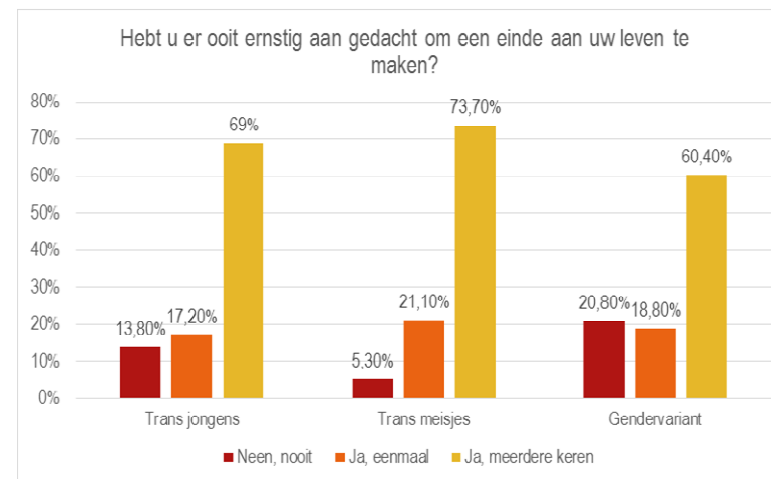
- ▶ Studies over zelfbeeld, genderdysfore gevoelens (VLESP-vlaams expertisecentrum suicidepreventie- studie, J. Motmans)

- ▶ Gevolgen van NIET behandelen

- ▶ Angst en depressie
- ▶ Suïcidaliteit
- ▶ Automutilatie
- ▶ Risico factoren
- ▶ Protectieve factoren

- ▶ Effecten van behandeling

- ▶ Lange termijn onderzoek
 - Kwalitatief
 - Kwantitatief

Mentale gezondheid, risico – en protectieve factoren

RESULTS – Mental health disparities among Canadian transgender youth (14-18yrs)

-*Veale et al.*

	BCAHS (2014)		Trans Youth Health Survey		Trans Youth Health Survey (transboys, transgirls, nonbinary-323)			
	In school		In BC schools		Entire sample			
	M (SD)/%	n	M (SD)/%	Statistical test Effect size	n	M (SD)/%	Statistical test Effect size	
<u>Emotional Distress (past month)</u>								
stress/strain/pressure	2.87 (1.21)	51	3.90 (1.10)	t(50) = 6.68** d = .85	209	4.04 (1.07)	t(208) = 15.81**	d = .97
Felt discouraged or hopeless	2.16 (1.32)	51	3.20 (1.39) ^b	t(50) = 5.34** d = .79	208	3.41 (1.32)	t(207) = 13.68**	d = .95
General mental health	3.15 (.84)	51	2.00 (.85)	t(50) = 9.66** d = -1.37	237	1.79 (.79)	t(236) = 26.50**	d = -1.62
<u>Suicidality (past year)</u>								
Considered	13.0%	51	64.7%	$\chi^2(1) = 120.56^{***}$ RR = 4.98	199	65.2%	$\chi^2(1) = 472.56^{***}$	RR = 5.02
Times attempted	.11 (.47)	50	.46 (.76)	t(49) = 3.25** d = .74	199	.65 (1.00)	t(198) = 7.62**	d = 1.15
At least one attempt	6.5%	50	32.0%	$\chi^2(1) = 48.89^{***}$ RR = 4.92	199	36.1%	$\chi^2(1) = 290.64^{***}$	RR = 5.55
<u>Self-harm (past year)</u>								
Number of times	.41 (1.03)	51	1.84 (1.35)	t(50) = 7.56** d = 1.39	231	1.87 (1.27)	t(230) = 17.47**	d = 1.42
At least once	16.5%	51	71.2%	$\chi^2(1) = 104.41^{***}$ RR = 4.31	231	74.9%	$\chi^2(1) = 540.93^{***}$	RR = 4.54

-suïcidaliteit (afgelopen jaar) x5
 -suïcidepoging (afgelopen jaar) x5
 -automutilatie (afgelopen jaar) x 5

-Non-binair: algemeen minder goede resultaten mentale gezondheid en hogere incidentie van automutilatie

-Transjongens rapporteren meer automutilatie dan transmeisjes

Mentale gezondheid, risico – en protectieve factoren

- *Olson et al.* (101-no control)

Beck Depression Inventory

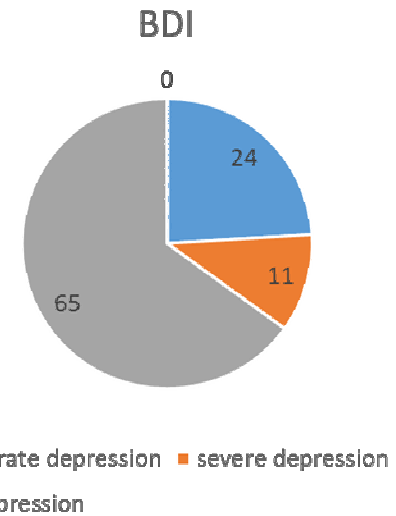
- ▶ 35% depressive disorder (11% severe, 24% moderate)
- ▶ 51% suicidal thoughts
- ▶ 30% suicide attempt (at least once)

- *Peterson et al.* (96-no control)

- ▶ 30% suicide attempt
- ▶ 38% depressive disorder
- ▶ 41,8% self harm behavior

- *Arcelus et al.* (268 – no control)

- ▶ 46,3% lifetime Non Suicidal Self Injury (NSSI)
- ▶ 28,73% current NSSI (past few months)

Ethisch principe 2: 'do not harm' – non malificence = vermijden onnodig te schaden

- ▶ 'Persisteren of uitdovend' ?
- ▶ De moeilijke comorbiditeit met een stoornis in de ontwikkeling: Genderincongruentie en ASS
 - ▶ Een moeilijke balans !

- ▶ Persisterend of uitdovend?
- ▶ 182 intakes (Studie uz Gent, G. Van Cauwenbergh, 2018)
 - ▶ transmeisjes = 35,71%
 - ▶ transjongens = 64,29%
 - ▶ Mean age: 15 ($SD=1,42$)
- Er waren 35 jongeren (18.7%) die de begeleiding hebben stopgezet bij het kinder- en jongerengenderteam na minstens één gesprek bij de psycholoog.
- Significant meer transmeisjes ($N=21$) hebben de counseling stopgezet dan transjongens. Zeven jongeren zijn later opnieuw opgestart in het volwassenteam
- Komt overeen met internationale cijfers, maar trend in dalen (minder stoppen)

- ▶ Voor -12 jarigen: ongeveer 60% stopt (cijfers te herevalueren)

Ethisch principe 3: recht op autonomie

- ▶ Het onderscheidingsvermogen van een minderjarige...
- ▶ Geslachtsoperatie NOOIT voor 18jaar
- ▶ Geen onderzoek over hoe dit wordt ingeschat in de beslissing voor
 - ▶ Puberteitsremmers
 - ▶ Cross sexhormonen
 - ▶ Op wat baseren klinici, maar ook ouders zich ?
 - ▶ Informed assent bij minderjarigen, consent door beide ouders

Ethisch principe 4: justice - rechtvaardigheid

- ▶ 54% voelt zich persoonlijk gediscrimineerd of lastig gevallen in het afgelopen jaar omdat ze als trans werden gezien (FRA, 2014 Europese Unie voor grondrechten)
- ▶ Van geslacht veranderen met belastinggeld, kan dit ?
 - ▶ BRUSSEL 14/03/2018 - *"Het UZ Gent heeft blijkbaar een nieuwe bron van inkomsten gevonden voor aan de UGent afgestudeerde psychologen. Jongeren (en volwassenen) die zich niet goed in hun vel voelen, worden nu met belastinggeld in hun duistere gevoelens bevestigd en verder voorbereid voor ingrijpende behandelingen die een hele resem specialisten aan het werk zetten. Een goudmijn ook voor Gentse endocrinologen, plastisch chirurgen, urologen, NKO-arts, spraakdeskundigen en dermatologen."*

Besluit

- ▶ Genderfluiditeit-variantie is er altijd geweest
- ▶ Maatschappelijke sociale evolutie, de weerspiegeling hiervan in taal en cultuur zal voor een groot deel meebepalen welke de 'outcome' is.
 - ▶ *Dit is een dynamisch gegeven EN houdt dus per definitie een sociaal/maatschappelijke verantwoordelijkheid in*
- ▶ Ethisch reflecteren en handelen blijft de belangrijkste en meest zinvolle leidraad in de hulpverlening van transgender jongeren
 - ▶ *De hulpverlening heeft hierin multidimensionaal een rol te spelen zowel in detecteren, faciliteren maar ook beschermen*
 - ▶ *Hulpverlening moet ruim beschikbaar zijn en blijven*
- ▶ Nood aan longitudinaal & breed socio-cultureel onderzoek
- ▶ Variantie accepteren en integreren
 - ▶ *Acceptatie door en integratie in de leefomgeving van jongeren is de belangrijkste factor die het welbevinden bepaalt en bovendien de kans op psychopathologie significant doet dalen.*
 - ▶ *Focus niet enkel op transitie !*

A minimalist desk setup against a grey wall. On the wall is a large white rectangular frame containing a quote. Below the frame is a black desk with a wooden Y-shaped chair in front of it. To the left of the desk are several black binders. To the right is a modern lamp with a copper-colored shade. The floor is made of light-colored wood in a herringbone pattern.

Normality is a paved road ;
it 's comfortable to walk,
but no flowers grow on it.

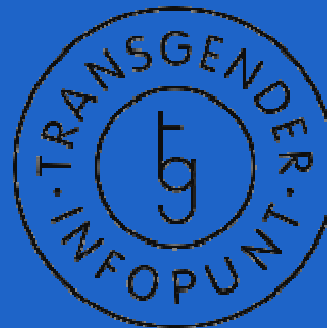
-Van Gogh

KARLIEN DHONDT, MD, PHD
Kinder- en Jeugdpsychiater
Universitaire Dienst Psychiatrie UZ Gent
Afdeling Kinder- en Jeugdpsychiatrie

Universitair Ziekenhuis Gent
C. Heymanslaan 10 | B 9000 Gent
T +32 (0)9 332 21 11
E info@uzgent.be

www.uzgent.be

Volg ons op

FOLLOW US

Facebook EuropeanPATH
Twitter epath.2019
Instagram epath2019

EPATH.EU

